

PUUMALAN ELINVOIMA- POLIITTINEN OHJELMA 2019-2025

Johdanto

Puumalan kunnan elinvoimapolitiittinen ohjelma on tehty yrittäjien, luottamushenkilöiden ja asukkaiden yhteistyöllä. Aikajänne on sama kuin kuntastrategiassa eli vuoteen 2025 saakka. Lähdimme työstämään *elinkeinopoliittista* ohjelmaa marraskuussa 2018, mutta prosessin aikana ajattelu laajeni ja nimi muuttui *elinvoimapolitiittiseksi* ohjelmaksi. Näin siksi, että ohjelmaan tuli mukaan vahvasti toimintaympäristöön liittyviä asioita, kuten kirkonkylän elinvoiman kehittämistä. Elinvoimapolitiittinen ohjelma sisältää nyt neljä tavoitekokonaisuutta sekä niitä toteuttavia toimenpiteitä.

Visionsa mukaisesti saaristokunta Puumala haluaa olla vuonna 2025 uuden työn ja rohkeiden ratkaisujen kunta, joka on hyvinvoivien ihmisten koti Saimaalla. Keväällä 2018 hyväksytty kuntastrategia pohjautuu yhteisille arvoille, jotka ohjaavat kunnan kaikkea toimintaa ja siten myös elinkeinopolitiikkaa. Puumalan kunnan arvot ovat asiakaslähtöisyys, avoimuus, positiivisuus, tasa-arvoisuus ja yhteistyökykyisyys.

Kuntastrategian visiota kohti suuntaamme strategian avulla, mikä rakentuu viiden painopisteen varaan. Painopisteet ovat Saimaa, yrittäjyys, lapsiperheet, laatuasuminen ja hyvinvointi. Jokaisen painopisteen kehittämiseksi on asetettu tavoitteet ja niille toimenpiteet sekä mittarit.

Yleisesti ottaen elinkeinopolitiikka on monitasoista toimintaa, jossa julkisen vallan ohella keskeisessä roolissa ovat yrittäjät ja yritykset, koulutus- ja innovaatiopalveluja tuottavat organisaatiot, rahoituslaitokset sekä muut yrityspalveluja tuottavat organisaatiot. Elinkeinopolitiikan tuloksellisuuden kannalta on olennaista, kuinka hyvin eri tasojen ja eri toimijoiden toimet tukevat ja täydentävät toisiaan ja valittua yhteistä kehittämisstrategiaa muuttuvassa toimintaympäristössä.

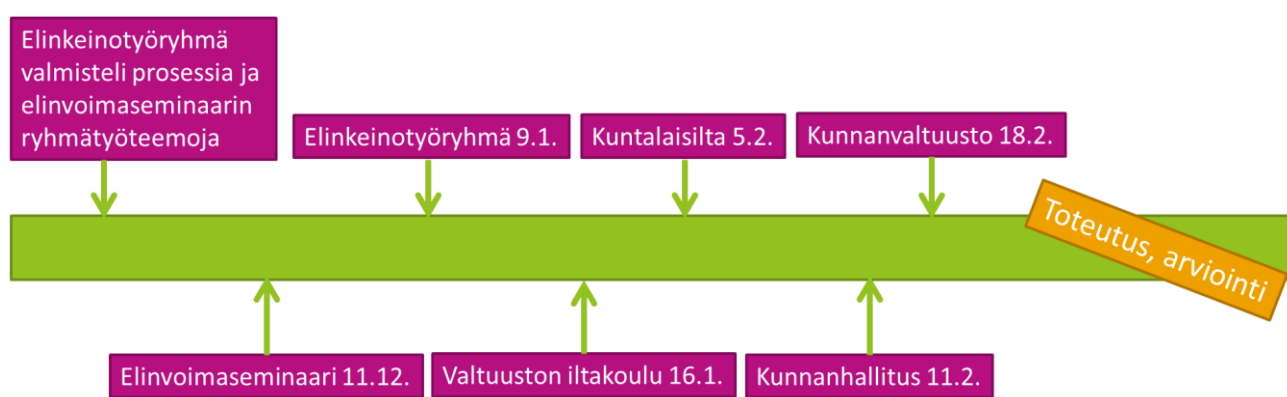
Puumalan kunnan elinkeinopolitiikkaa toteutetaan toimialojen ja vastuualueiden rajat ylittävästi ja kehittäjäverkostoja aktiivisesti hyödyntäen. Toiminnan keskiössä on yrittäjä ja yrityksen tarpeet eli elinkeinopolitiikkaa tehdään asiakaslähtöisellä otteella.

Kunnan näkökulmasta elinkeinopolitiikka ja kilpailukyvyyn vahvistaminen tarkoittavat kaikkia niitä paikallisen tason toimenpiteitä, joilla paikallisista lähtökohdista parannetaan yritysten fyysistä ympäristöä, tuotantopanosten saatavuutta, osaamista, palveluja, sekä toimintaan liittyviä säädöksiä ja päätöksentekokäytäntöjä. Hyvät olosuhteet puolestaan luovat perustan yritysten kilpailukyvyille, työllisyydelle, laadukkaille palveluille ja kunnan elinvoimaisuudelle.

Kiitämme lämpimästi jokaista valmisteluunprosessiin osallistunutta tekijäihmistä!

Elinvoimapolitiittisen ohjelman valmisteluprosessi

Ohjelmaa on tehty yhteistyössä yrittäjien, luottamushenkilöiden, asukkaiden ja elinkeinotyöryhmän kanssa. Ohjelman työstäminen painottui vuoden 2018 marraskuusta vuoden 2019 helmikuuhun. Aluksi elinkeinotyöryhmä¹ valmisteli prosessille aikataulun ja toimintatavan marraskuussa. Sisältöjä työstettiin joulukuussa kaikille avoimessa elinvoimaseminaarissa. Tämän jälkeen elinkeinotyöryhmä priorisoi ja jalosti tavoitteita seminaarin tulosten pohjalta. Tammikuussa valtuuston iltakoulu teki painotuksia ja evästi jatkovalmistelua. Helmikuussa ohjelmaluonnos palautettiin avoimelle foorumille keskusteltavaksi kuntalaisillassa. Ohjelman linjauksista päättää helmikuussa kunnanhallitus ja sen jälkeen kunnanvaltuusto, jolloin myös kunnan elinkeinokehittäjä aloittaa työnsä.

Kuva 1. Ohjelmatyön prosessi.

Yritysten toimintaympäristö Puumalassa

Puumalassa asui vuoden 2018 lopussa 2 197 ihmistä. Väkiluku väheni kokonaisuudessaan viime vuonna 11 henkilöllä, mitä voi pitää eräänlaisena torjuntavoittona. Väkiluku on jatkanut laskuaan, mutta muutos ei onneksi ole niin raju kuin noin kymmenisen vuotta sitten, jolloin kokonaisuudessaan oli 70–100 henkilöä miinuksella. Kunnan väkimäärän vähenemistä helpottaa muuttovoitto, jota oli 25 henkilön verran. Väestön määrä on vähentynyt Puumalassa kokonaisuudessaan 0,5 %, mikä on Etelä-Savon kunnista vähiten.

Puumalan yrityskehittäjä oli vuonna 2018 yhteensä 223 yritystä. Yrityskehittäjä on Puumalassa monipuolinen ja laajempi kuin monissa muissa kunnissa, mutta myös niiden koko on pienempi. Eniten ja lähes joka viides yritys toimii rakentamisen toimialalla. On kuitenkin huomattava, että tämä toimiala pitää sisällään esimerkiksi LVI- ja maanrakennusalan yritykset perinteisen rakentamisen

¹ elinkeinotyöryhmään kuuluu kaksi yrittäjien edustajaa, kaksi luottamushenkilöä, kunnanjohtaja, elinkeinokehittäjä ja markkinointipäällikkö.

ohella. Maa-, metsä- ja kalatalouden parissa on n. 16 % yrityksissä, joista valtaosa sijoittuu metsäsektorille. Joka kymmenes puumalalainen yritys toimii matkailun tai ravitsemustoiminnan parissa.

Kuva 2. Yrityskanta Puumalassa vuonna 2018.

Maa-, metsä- ja kalatalous sekä sosiaali- ja terveystoiminta ovat pysyneet edelleen suurimpana työllistäjänä. Pientä lisäystä on ollut kaupan alan ja kuljetusalan työpaikoissa. Suurimmat vähenemät olivat puolestaan vuodesta 2015 vuoteen 2016 kiinteistöalalla, taide- ja viihdepalveluissa sekä majoitus- ja ravitsemustoiminnassa. On kuitenkin huomattava, että lukumääräisesti muutos ei ole niin merkittävä kuin se suhteellisesti katsottuna näyttää. Työpaikkojen ja työllisten sijoittumista eri toimialoille on kuvattu tarkemmin vuoden 2019 talousarviokirjassa.

Työvoiman määrä on supistunut johtuen väestön vähenemisestä ja ikärakenteesta. Yli 50-vuotiaiden osuus työttömistä on pysytellyt viimeiset 10 vuotta 50-60 %:n välimaastossa. Viime vuosien positiivinen kehityssuunta on ollut työttömyyden väheneminen vuoden 2015 huippulukemista noin kolmella prosenttiyksiköllä. Samoin pitkäaikaistyöttömien määrä on kääntynyt laskuun, mutta edelleen määrä on korkea ja tilannetta yritetään ratkaista yhteistyössä työvoiman palvelukeskuksen, kunnan työllisyystoimijoiden, yrittäjien ja Essoten kanssa.

Taulukko 1. Työttömyys Puumalassa 2006-2018 (vuoden keskiarvotietoja).

	työvoima	työttömien osuus työvoimasta	työttömiä yhteensä	yli 50-vuotiaita työttömistä	ylä 50 v. kaikista työttömistä	pitkäaikais-työttömiä	pitkäaikais-työttömät kaikista työttömistä	tukityöllistettynä
Vuosi 2006	1135	11,4	130	68	52 %	35	27 %	15
Vuosi 2007	1081	11,5	124	70	56 %	36	29 %	21
Vuosi 2008	1076	10,2	110	66	60 %	29	26 %	15
Vuosi 2009	1072	12,3	131	68	52 %	26	20 %	1
Vuosi 2010	1064	11,1	118	60	51 %	27	23 %	15
Vuosi 2011	1033	10,4	107	64	60 %	33	31 %	14
Vuosi 2012	998	10,1	101	59	58 %	30	30 %	13
Vuosi 2013	960	10,6	102	61	60 %	34	33 %	12
Vuosi 2014	949	11,6	110	62	56 %	39	35 %	12
Vuosi 2015	927	13,1	122	74	61 %	45	37 %	9
Vuosi 2016	935	12,4	116	69	59 %	49	42 %	7
Vuosi 2017	894	11,1	99	57	58 %	42	42 %	10
Vuosi 2018	872	9,9	87	50	57 %	31	36 %	11

Elinvoimapolitiikan tavoitteet

Kunnan ja elinkeinoelämän vuorovaikutteinen yhteistyö	Kehittämisvastuu	Aikataulu
Yhteydenpito on jatkuvaa, vuorovaikutteista ja kaikki toimialat huomioivaa	KJ, elinkeinokehittäjä, markkinointipäällikkö	Jatkuva
Kuntastrategia muistetaan kaikessa tekemisessä	KJ ja toimialajohtajat	Jatkuva
Tiedottaminen on yhteistyön kriittinen tekijä. Elinkeinoasioista tiedotetaan yhteistyössä yrittäjäyhdistyksen kanssa monikanavaisesti.	Elinkeinokehittäjä ja markkinointipäällikkö	Jatkuva
Kunta kehittää elinkeinoja aktiivisesti verkostojensa kautta yli kuntarajojen.	KJ ja elinkeinokehittäjä	Jatkuva
Kunnan tehtävänä on tunnistaa haasteet työvoiman saatavuudessa ja tukea yritysten mahdollisuuksia löytää osaavaa työvoimaa. Elinkeino- ja työllisyystoimijat työskentelevät tiiviinä verkostona kohtaanto-ongelmien poistamiseksi.	KJ, elinkeinokehittäjä, työpajan esimies	Jatkuva
Kunta toimii toimintaympäristön mahdollistajana ja kumppanina. Kunta välttää kilpailua ja toimimista yritysten kanssa samoilla markkinoilla.	Toimialajohtajat	Jatkuva
Kunnan hankintapolitiikkaa toteutetaan avoimesti ja yrittäjät huomioon ottaen.	KJ, tekninen johtaja	Jatkuva
Kunnan hankinnoilla edistetään innovatiivisten ratkaisujen syntymistä.	KJ, tekninen johtaja	2020 (vaatii koulutusta)

Elävä ja erottuva kirkonkylä	Kehittämismvastuu	Aikataulu
Keskustie-sataman yhteissuunnittelu ja viihtyisyyden lisääminen. Keskustie-sataman -alue nähdään ja sitä kehitetään yhtenäisenä toiminnallisena kokonaisuutena, ei erillisinä kohteina.	Kunnanhallitus, KJ	2019-2022
Ylätorin vetovoimaisuutta lisätään tapahtumien ja teemapäivien kautta.	Markkinointipäällikkö	2020
Pop up -kauppojen mahdollistaminen. Tehdään tilojen kartoitus ja laaditaan toimintaperiaatteet (vuokrauskäytännöt ym.).	Rakennustarkastaja	2020
Talvimatkailun kehittämishankkeen valmistelu ja toteuttaminen	Elinkeinokehittäjä	2019

Aktiivinen satama	Kehittämismvastuu	Aikataulu
Sataman rohkean tulevaisuusvision rakentaminen vuoteen 2030 ja mallinnuksen toteuttaminen.	Tekninen johtaja	2019-2020
Satamapalveluiden markkinoinnin vahvistaminen ja profilointi kohderyhmille	Markkinointipäällikkö	2020 →
Sähköinen mallinnus satamasta (tori- ja venepaikat, näytöt, opasteet)	KJ, tekninen johtaja	Jatkuva
Satama-alueen laajentaminen	KJ	mallinnuksen valmistuttua, 2020-2025
Sisävesiliikenteen uuteen tulemiseen valmistautuminen	KJ	Jatkuva. Vaatii ylimentaakunnallista yhteistyötä. Painotus suunnittelukauden loppupuolella.

Kohdennettu tonttimarkkinointi	Kehittämismvastuu	Aikataulu
Otetaan vapaa ajan asukkaat kohderyhmäksi ja kartoitetaan heidän halukkuus muuttaa vapaa-ajan asunto vakituiseksi asunnoksi. Muotoillaan palvelupaketti markkinointia vauhdittamaan.	Maankäyttötekniikka	Kartoituksen tekeminen 2019. Palvelupaketti ja markkinointi 2020-2022.
Markkinoidaan Puumalaa yritys ja lapsiystävällisenä, sujuvan arjen kuntana.	Markkinointipäällikkö	Jatkuva
Madalletaan vakinaisen ja vapaa-ajan asumisen välistä raja-aitaa.	KJ, tekninen johtaja	Jatkuva

Elinvoimapolitiittisen ohjelman arviointi

Yritystoimijoita koskevista päätöksistä toteutetaan yritysvaikutusten arviointi. Lähtökohtana tulee olla se, ettei arviointi saa lisätä byrokratiaa, vaan arviointi tulee toteuttaa paikallisiin olosuhteisiin sopivaksi.

Elinvoimapolitiittisen ohjelman toteutumista arvioidaan vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä.

Suomen yrittäjien elinkeinopolitiittisen mittariston tuloksia seurataan tarkoin ja niiden pohjalta tehdään kehittämistoimia.